

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 червня 2025 року

**Одеса
2025**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
27 червня 2025 року

ОДЕСА
2025

УДК 342.7:341.3:364(477)

Оргкомітет конференції

Голова:

Давиденко В.В., ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Заступник голови:

Корнієнко М.В., перший проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

Члени оргкомітету:

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Крижановська О.В., завідувачка кафедри адміністративного права і процесу, кандидат юридичних наук, доцент;

Лісніченко Д.В., доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент;

Матієнко Т.В., професор кафедри психології та педагогіки, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасько О.М., професор кафедри психології та педагогіки, доктор юридичних наук, доцент;

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Прудка Л.М., доцент кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувачка кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор;

Янковий М.О., професор кафедри кримінального процесу та криміналістики, кандидат юридичних наук, професор.

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 27 червня 2025 р.).
Одеса : ОДУВС, 2025 – 190 с.

МАЙНОВІ ПРАВА ДИТИНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЇЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

У сучасних умовах збройної агресії проти України захист прав дитини набуває особливого значення. Вразливість дітей як соціальної групи зумовлює необхідність пріоритетного підходу до питань безпеки, правового захисту та охорони їх майнових прав. Майнові права дитини становлять не лише юридичні конструкції, а й реальні умови для забезпечення належного рівня життя, доступу до освіти, охорони здоров'я, житла та соціального захисту.

Відповідно до чинного законодавства України, кожна дитина має право на володіння, користування та розпорядження майном залежно від свого віку та рівня дієздатності. Зокрема, стаття 31 Цивільного кодексу України визначає, що малолітня особа має право самостійно вчиняти дрібні побутові правочини [1], а стаття 32 — що неповнолітня особа може самостійно управляти своїм доходом, укладати банківські договори, брати участь у створенні юридичних осіб тощо [1]. Згідно зі статтею 177 Сімейного кодексу України, дитина має право на володіння, користування та розпорядження майном, що належить їй на праві власності, з урахуванням її віку та рівня дієздатності [2]. Це означає, що дитина, залежно від віку, може самостійно або за згодою батьків, опікунів чи піклувальників здійснювати певні дії щодо свого майна.

У період воєнного стану реалізація майнових прав дітей ускладнюється втратою житла, переміщенням, загибеллю батьків або втратою документів. Як зазначають Е.І. Костишин та Ю.О. Шевців, воєнні дії створюють правові лакуни в регулюванні механізмів захисту прав дітей на майно, що потребує нормативного реагування з боку держави [3]. Особливої уваги заслуговує питання реалізації права дитини на житло, оскільки воно тісно пов'язане з фізичною безпекою та психоемоційною стабільністю. Це право закріплене статтею 18 Закону України «Про охорону дитинства» [4].

Органи опіки та піклування зобов'язані перевіряти обґрунтованість правочинів, що стосуються майна дітей, і можуть відмовити в їх укладенні за наявності загрози порушення прав дитини. Це передбачено статтею 177 Сімейного кодексу України [2] та відповідними підзаконними актами [5]. Таке регулювання забезпечує захист інтересів дітей при здійсненні операцій з їх майном, зокрема нерухомістю та іншими цінними активами [6].

У випадках втрати дитиною батьків суд може ухвалити рішення про заборону розпорядження житлом, яке належить дитині. Нотаріуси, у свою чергу, мають бути поінформовані органами опіки про подібні заборони [7], що забезпечує запобігання порушенню прав дитини.

Проблематика аліментних зобов'язань у контексті війни набуває нових вимірів. Як зазначають Г.М. Грабовська та А.М. Лисюк, під час збройного конфлікту зростає кількість випадків ухилення від сплати аліментів, що

негативно позначається на економічному становищі дітей [8]. Судова практика свідчить, що навіть у період війни суди продовжують притягати до відповідальності осіб, які порушують зобов'язання щодо утримання дітей. Так, у справі № 118860886 від 02.05.2024 року Шевченківський районний суд ухвалив рішення про нарахування значної суми пені на користь одержувача аліментів, зокрема за участі боржника — військовослужбовця.

Важливим аспектом є міжнародно-правовий вимір проблеми. Стаття 27 Конвенції ООН про права дитини встановлює, що кожна дитина має право на такий рівень життя, який є достатнім для її фізичного, психічного, морального та соціального розвитку [9]. Як держава-учасниця Конвенції, Україна зобов'язана впроваджувати ці положення в національне законодавство та правозастосовну практику.

Крім того, рішення Європейського суду з прав людини у справах щодо порушення прав дитини на житло та спадщину підтверджують важливість дотримання принципу найкращих інтересів дитини. Наприклад, у справі «K. and T. v. Finland» (2001) справа № 25702/94 від 12.07.2001 ЄСПЛ наголосив, що втручання держави у сімейні та майнові відносини має бути пропорційним і орієнтованим на забезпечення добробуту дитини. Суди України дедалі частіше посиляються на відповідні стандарти, адаптуючи національну практику до вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

На підставі викладеного можна сформулювати низку висновків. Захист майнових прав дітей в умовах збройної агресії Росії проти України потребує комплексного міжвідомчого підходу, який передбачає скоординовану діяльність судових, правоохоронних, соціальних та освітніх інституцій. Доцільним є створення централізованих баз даних щодо постраждалих дітей із фіксацією їхніх правових потреб, а також розробка спеціалізованих процедур надання правової допомоги.

Підвищення ефективності інституційного механізму захисту потребує вдосконалення участі органів опіки та піклування в процесі укладення правочинів щодо майна дитини. Вважаємо за необхідне запропонувати запровадити єдиний державний реєстр майнових прав дітей з можливістю автоматизованого реагування на випадки загроз.

Посилення відповідальності за порушення аліментних зобов'язань має стати пріоритетом у діяльності правоохоронних органів та прокуратури, з особливим акцентом на виявлення системних порушень у цій сфері в умовах воєнного стану.

Узагальнюючи викладене, слід наголосити, що майнові права дітей становлять не лише приватний інтерес, а й об'єкт публічної правової політики у сфері прав людини. В умовах збройного конфлікту вони набувають особливої ваги як гарантія соціальної безпеки майбутніх поколінь українських громадян, що вимагає посиленої уваги з боку держави та громадянського суспільства.

Література:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15) (дата звернення 17.06.2025)

2. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21–22. Ст. 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14.#Text> (дата звернення 17.06.2025)
3. Костишин Е. І., Шевців Ю. О. Інституційно-правовий механізм захисту прав дітей в Україні в умовах воєнного стану. *Journal of Public Administration and Social Work*, ЛьвівДУБЖ, том 1, 23 червня 2023 URL: https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/soc/article/view/2583?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 17.06.2025).
4. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 30. Ст. 142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення 17.06.2025)
5. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.06.2025)
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення захисту права власності та інших речових прав на нерухоме майно, що належать дітям та підопічним особам: Закон України від 14.07.2023 № 3265-IX. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 23. Ст. 87. URL: <https://centraljust.gov.ua/news/direction/zakon-ukraini-vid-14072023-3265-ix-pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-zakonodavchih-aktiv-ukraini-schodo-zabezpechennya-zahistu-prava-vlasnosti-ta-inshih-rechovih-prav-na-neruhome-mayno-scho-nalejat-dityam-ta-pidopichnim-osobam> (дата звернення: 17.06.2025).
7. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей : Закон України від 2 червня 2005 р. № 2623-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 26. Ст. 354. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text> (дата звернення: 17.06.2025).
8. Грабовська Г. М., Лисюк А. М. «Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування під час військових дій. Аналітично-порівняльне правознавство 2023. № 2. С. 80–84. URL: <https://app-journal.in.ua/2023-2-2> (дата звернення: 17.06.2025).
9. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р. Ратифікована Україною 27 лютого 1991 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 20. Ст. 252. Конвенція про права дитини (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 17.06.2025).

Юріков О.О. ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	174
Яголковська Є.О. СИСТЕМА ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	177
Яцишина А.М. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ДІТЯМ У ПЕРІОД ВІЙНИ: ВІД РЕАГУВАННЯ ДО ВІДНОВЛЕННЯ	180
Середницька І.А., Церковна О.В. МАЙНОВІ ПРАВА ДИТИНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЇЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	182

Наукове видання

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

м. Одеса, 27 травня 2025 року

Підп. до друку 27.06.2025. Формат 60х84/16.
Друк Rizo. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк.арк 11,04. Обл.-вид. арк. 12,98
Надруковано з готового оригінал-макета
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська,1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП №3507 від 25.06.2009